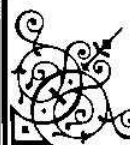

ساده زیستی

در اندیشه و سیره امام خمینی (س)

یحیی طالبی

سرشناسه	: طالبی، یحیی، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: ساده زیستی در اندیشه و سیره امام خمینی (س) / یحیی طالبی.
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۱ ص.
شابک	: ISBN: 978 - 964 - 212 - 410 - 7
وصفیت فهرستویسی	: فیبا.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۹۹ - ۱۰۱؛ همچنین بصورت زیرنویس.
موضوعی	: خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. -- دیدگاه درباره سادگی / سادگی -- جنبه‌های مذهبی - اسلام.
شماره از رده	: مؤسسه چاپ و نشر عروج
رده‌بندی کنگره	: ۲ س ۲ ط / ۱۵۷۷ DSR
رده‌بندی دیوید	: ۹۵۵/۰۸۴۲۰۹۲
شماره کتابشناسی	: ۳۹۱۱۳

کد / م ۲۹۲۳

مؤسسه چاپ و نشر عروج

ساده زیستی در اندیشه و سیره امام خمینی (س)

نویسنده: یحیی طالبی

ناشر: مؤسسه چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س))

چاپ اول: ۱۳۹۴ / ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰ تومان

• خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخررازی، فروشگاه مرکزی، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۳ - دورنگار: ۶۶۴۰۰۹۱۵

• خیابان انقلاب، تقاطع حافظ، فروشگاه شماره ۱، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، فروشگاه شماره ۲، تلفن: ۶۶۹۵۵۷۳۷

• حرم مطهر حضرت امام خمینی (س)، ضلع شمالی، فروشگاه شماره ۳، تلفن: ۵۵۲۰۳۸۰۱

• کلیه نمایندگیهای فروش در استانها

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

<http://imam-khomeini.ir>

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۱	پیش‌گفتار
۲	تعریف ساده‌زیستی و زندگی
۳	زاهد واقعی
۴	جستجوی خوشبختی
۵	سعادت و ثروت
۷	وارستگی امام <small>ع</small> از ظواهر دنیا
۹	ساده‌زیستی در سیره پیامبران
۹	الف. پیامبر اکرم <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small>
۱۰	جذابیت سادگی امام برای همه
۱۱	اسباب دفتر کار امام
۱۲	سادگی خانه امام
۱۳	سادگی غذای امام
۱۳	ب. حضرت موسی <small>علیه السلام</small>
۱۴	دوری بی نظیر امام از دنیا

- ۱۵ ..... گنج چه بود.....
- ۱۷ ..... ح. حضرت عیسی علیه السلام.....
- ۱۹ ..... ساده زیستی امامان.....
- ۱۹ ..... علی علیه السلام و امارت.....
- ۲۰ ..... سخن با اهل گورستان.....
- ۲۲ ..... امام زین العابدین.....
- ۲۵ ..... ساده زیستی در میان علما.....
- ۲۵ ..... شیخ اعظم نصابی.....
- ۲۶ ..... مقدس اردبیلی.....
- ۲۷ ..... حاج ملا هادی سبزواری.....
- ۲۸ ..... حاج شیخ عباس قمی.....
- ۳۱ ..... ساده زیستی حضرت امام خمینی رحمه الله.....
- ۳۲ ..... عروسی ساده.....
- ۳۳ ..... آقا شهریه نمی گرفتند.....
- ۳۳ ..... کمتر استفاده کنید.....
- ۳۳ ..... اول کسی که صورت دارایی خود را داد.....
- ۳۴ ..... هشدارهای امام به روحانیت.....
- ۳۸ ..... منع تشریفات.....
- ۴۱ ..... عوامل مؤثر در ساده زیستی و آثار آن.....
- ۴۱ ..... الف. توحید.....
- ۴۳ ..... ب. ایمان.....
- ۴۳ ..... دقت در خرج زندگی.....

- غذا به اندازه ۴۴
- چرا روغن زیاد مصرف کرده‌اید ۴۴
- مصرف آب ۴۵
- کاغذ پاکت نامه ۴۶
- ج. یاد معاد و ساده‌زیستی ۴۷
- محل اسکان ۴۹
- منع کم‌ترین تجمل ۵۰
- بالا ترین زیبات انسانی ۵۲
- دنیا کشتزار آخرت ۵۳
- توشه آخرت ۵۷
- شاهد زنده روز ۵۸
- الف. مال دنیا باعث حریص شدن ۵۹
- ب. مال دنیا زوال‌پذیر است ۶۱
- ج. مال دنیا سبب تضييع حقوق دیگران ۶۲
- منزل مناسب ۶۶
- منع تزئینات ۷۰
- دنیادوستی و مفاسد آن ۷۰
- شرک در اطاعت ۷۰
- عوارض حب دنیا ۷۶
- سبب زیاد شدن محبت دنیا ۷۸
- تفاوت زهد و رهبانیت در اسلام ۸۱
- ساده‌زیستی و زهد در دنیا ۸۲

۸۶	اسلام و رهبانیت
۹۰	آرامش خاطر تنها در پرتو توجه به خدا
۹۳	بهترین عطرها
۹۴	درسی برای همه طلبه‌ها
۹۴	استفاده از آئینه
۹۵	معییم وقت برای نظافت
۹۵	تمیزکنش‌ها
۹۶	مرتب کردن لباس‌ها
۹۷	مسواک
۹۷	وضع ظاهر
۹۷	پارچه ارزان‌تر
۹۹	فهرست منابع

www.ketab.ir

مقدمه ناشر

خدای مهربان برای این که انسان‌ها در دره‌های مسیر سفر سقوط نکنند با چراغ عقل و فطرت و بزرگمولاد و کتاب‌های الهی، راه مستقیم را نشان داده است.

در برنامه تربیتی الهی صفت «زهد» و «هزیستی» با حقیقت دل به دنیا بستن و بدان وابسته نشدن، از چنان کمیتی برخوردار است که خداوند متعال آن را بر پیام‌آوران الهی شرط کرده و آنان موظف به ساده زیستی کرده است.

عالمان ربانی که وارثان معارف و آموزه‌های وحیانی پیامبران الهی می‌باشند، اگر این ویژگی را نداشته باشند، در انجام وظیفه ناکارآمد و ناکام خواهند بود.

امام خمینی (س) که به حق عالمی ربانی و دین‌شناسی با جامعیت خیره‌کننده بود؛ علاوه بر مقامات علمی، چنان کمر به تهذیب نفس و

ب □ ساده زیستی در اندیشه و سیره امام خمینی (س)

خودسازی خویشتن بسته بود که باور به تقوا و اخلاص او مقبول همگان بوده است. وی در عرصه اخلاق و خودسازی در حد کمال، زندگی زاهدانه‌ای داشت و با این‌که از امکانات خانوادگی مناسبی برخوردار بود، با اختیار، زندگی ساده و زاهدانه‌ای را برگزید تا جان او به حطام برایش دنیا متوجه یا خدای نکرده آلوده نگردد.

رهبر و ساده‌زیستی امام خمینی (س) در سراسر زندگی او و در همه عمر طولانی او بههود بوده است؛ ولی هرچه جایگاه رهبری و زعامت و زمامداری ظاهرتر او بیش‌تر می‌شد، و این نبود مگر برای مراقبت از نفس خویش که سرکشی نکند و راه نگردد و دیگر این‌که الگویی از رهبری اسلامی ارائه کند، که گرد نیاحسانی بر دامن آن ننشیند.

نگاه به شخصیت و زندگی آن عالم الهی و رهبر مردمی از این زاویه، خود ورق زدن برگی دیگر، از شخصیت جامع و آموزنده ایشان می‌باشد و گامی است در راه شناخت خوبان و سپس دوست داشتن و پیروی کردن از آنان.

نوشته پیش‌رو تلاشی است در این راستا که به قلم آقای حمید طالبی نگارش یافته است؛ با تشکر از ایشان، این اثر را به ارادتمندان اعم از ریز تقدیم می‌داریم.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) - دفتر قم

معاونت پژوهشی

پیش‌نقار

بسیاری از اعمال و رفتار ما در این دنیا، بر اساس ایده و عقیده ما می‌باشد. عقاید و باورها، افراد، نحوه رفتار آنها را شکل می‌دهند. رفتار ساده‌زیستی یا تجمل‌گرایی هم، همین‌طور است؛ بنابراین، این سؤال مطرح می‌شود که چه عقیده و باوری باعث رفتار ساده‌زیستی و پرهیز از دنیا دوستی می‌گردد؟ شاید بتوان گفت که نگاه انسان نسبت به دنیا و جایگاه آن در ذهن آدمی، تأثیر شگرف در نوع زیستن ما دارد.

به همین خاطر سؤالاتی برای هر فردی مطرح می‌شود، از آن جمله: این همه تجملات برای چیست؟ این همه اسراف و چشم‌پوشی چشمی برای چیست؟ آیا زندگی می‌کنیم برای به دست آوردن پول و ریال پول را برای زندگی کردن مهیا می‌کنیم؟ کدام‌یک از این‌ها مقدم است؟ زمانی که انسان چشم خود را باز می‌کند و می‌بیند که در عمق این دنیا و تجملات آن غوطه‌ور شده است، آیا از خود نمی‌پرسد که برای چه به این دنیا آمده؟ آیا فقط برای خوش‌گذرانی و گذراندن عمر آمده یا این‌که هدفی

غیر این هم داشته و باید به آن هدف اصلی هم فکر بکنیم. در این مجموعه به این پرسش‌ها می‌خواهیم جواب بدهیم که منظور از ساده‌زیستی چیست و الگوهای ما در این برنامه زندگانی، چه کسانی هستند، چه عواملی باعث بروز این رویه می‌شود و تأثیرات آن در زندگی دنیوی و اخروی ما چیست؟

پیران، پیامبران و امامان - که مبشران و راهنمای انسان‌ها در این دنیا هستند - به راه‌کاری برای ما دارند؛ علی‌الخصوص بزرگانی همچون امام خمینی علیه السلام، که در مسیر زندگی می‌کردند چگونه با این رویکرد عمل کرده و برنامه زندگی خویش را قرار داده بود.

در این نگارش، منظور ما در تکیه کردن از دنیا و تبلی پیشه ساختن و رهبانیت نیست؛ بلکه اولین چیزی که اسلام سفارش نموده، دنبال روزی حلال رفتن است. حتی مسأله را تا جایی رسانده که می‌فرماید: کسی که به دنبال روزی حلال برای خانواده‌اش برود و در آن مسیر بمیرد، حکم شهید را دارد.

امیدوارم که خداوند متعال ما را در این مسیر پرپیچ‌وخم زندگی یاری رسانده و با شفاعت ائمه معصومین علیهم السلام ما را از رحمت خود باز آریز سازد.

تعریف ساده‌زیستی و زهد

ساده‌زیستی و زهد - که یکی از فضائل اخلاقی و مورد تشویق و ترغیب روایات اهل بیت علیهم السلام می‌باشد - این است که انسان، با این‌که طبعاً به

چیزی میل و رغبت دارد، به خاطر داشتن فکر و هدف بالاتر از آن چیز
صرف‌نظر کند و در فکر تأمین هدف بالاتر باشد.

یعنی انسان در عین این‌که قدرت و امکان آن را دارد که لباس خوب
پوشد و غذای لذیذ بخورد و در مسکن عالی بنشیند و بر مرکب گران
قیمت سوار شود؛ اما برای این‌که مسئولیت خود را بهتر انجام بدهد و با
ردم مستمند و دردمند همدردی و همرنگی داشته باشد و خوشنودی
پروردگار را با این وسیله جلب کند؛ از همه این‌ها صرف‌نظر کند و
امکانات خود را در راه رفاه مستمندان و تأمین زندگی محتاجان صرف
نماید و خود با زندگی ساده بسازد و از تنعم و تجمل و لذت پرهیز کند.
امام خمینی رحمه‌الله نمونه‌ی ارزرا این تعریف زهد و ساده‌زیستی بودند.

زاهد واقعی

امام به معنای واقعی کلمه زاهد نیست؛ سعی می‌کردند که
ظاهرشان این صفت را نشان ندهد و تا جایی در این مورد
پیش می‌رفتند که ظواهر را به گونه‌ای پنهان می‌کردند که اصلاً
زهد ایشان بروز پیدا نمی‌کرد و زاهدی بود که نشان می‌داد
زاهد نیست؛ یعنی هیچ وقت لباس بد در انظار نمی‌پوشید. اگر
به بیرونی ایشان می‌رفتید، ملاحظه می‌کردید که فرش‌های
خوب را در آنجا انداخته‌اند و فرش‌های دیگر را در
اندرونی.^۱

۱. مجله حضور، آیت‌الله فاضل لنگرانی، ش ۱، ص ۸۰.

جستجوی خوشبختی

شکی نیست که همه ما طالب سعادت و خوشبختی در زندگی هستیم؛ منتهی نمی‌دانیم راه وصول به خوشبختی چیست و چگونه باید کیمیای خوشبختی را به دست آورد.

جمع زیادی به غلط تصور کرده‌اند، خوشبختی و سعادت در زیر سایه پول و قدرت بوده؛ لذا چنین می‌پندارند که هرکس پول بیش‌تری دارد، خوشبخت‌تر است. دیگران به سر می‌برند. گروهی دیگر معتقدند که خوشبختی، در پرنوشت است. شهرت به دست می‌آید، و انسان هر چه بتواند قدرت بیش‌تری به دست آورد؛ آوازه و شهرت بیش‌تری پیدا کرده و خوشبخت‌تر خواهد بود.

در مقابل این عقاید مادی یک‌دسته هم سعادت راه، در تکمیل اخلاق نفسانی می‌دانند. از سقراط نقل می‌کنند که گفته است:

انسان در صورتی می‌تواند خوشبخت باشد که به مقتضای شرافت، حکمت، عدالت زندگی کند و کسی که این سه اصل را در زندگی منظور دارد؛ مسلماً به خوشبختی خواهد رسید.

دسته‌ای هم مانند مرتاضین هندی، پا را از این فراتر نهاده؛ راه وصول به سعادت راه، شکنجه و ریاضت قرار داده‌اند، تا روح تکمیل و بدن تضعیف گردد؛ تا بدین وسیله به خوشبختی رسید. برای همین منظور

کارهای سختی را انجام می دهند، مثل این که برهنه شده و روی میخ می خوابند، یا ماه‌ها به یک حال و روی یک پا می‌نشینند.

البته تحقیق در این باره از بحث ما خارج است؛ ولی آنچه مسلم بوده - و کسی منکر آن نیست - این مطلب است که، سعادت و خوشبختی برای کسی است که آسایش خاطر و آرامش بیش‌تری داشته باشد. و هر چیزی که بتواند آرامش و آسودگی خاطر به ما بدهد، همان مقدمه وصول سعادت ما می‌باشد؛ لذا باید جست‌وجو کرده و آنچه موجب آسودگی خاطر برای ما می‌گردد را پیدا نماییم. آیا ثروت، قدرت، شهرت، کامرانی نانی یا پیش‌تر جنسی، تکمیل اخلاق نفسانی، ریاضت‌های بدنی و ... است؟ یا هیچ‌کدام از این‌ها نیست و بلکه چیزی بالاتر از این امور مادی است. و از این‌ها گام نخست به عنوان مقدمه می‌توان برای رسیدن بدان کمک گرفت.

سعادت و ثروت

آنان که تصور کرده‌اند، پول و ثروت آرامش خاطر برای انسان می‌آورد، سخت در اشتباه می‌باشند؛ زیرا ثروت و پول تنها به اضطرار و نگرانی انسان افزوده و هیچ‌گاه آرامش خاطر برای انسان نمی‌آورد. در عرف است توانگری با درویشی به سفر رفتند، توانگر چند دینار زر سرخ همراه داشت و درویش جز پوشاکی بر تن و سفره‌ی نانی بر کمر، چیزی نداشت. شب بر سر چاهی رسیده و لقمه نانی خورده، خوابیدند. توانگر تا صبح از ترس دزدان خواب نرفت؛ ولی درویش با خیالی آسوده

خوایید. علی علیه السلام می فرماید:

«المال داعية التعب ومطية النصب»^۱ مال رنج آور و مرکبی برای ناراحتی ها است.

و در حدیث دیگری می فرماید:

«المال للفتن سبب وللحوادث سلب»^۲ مال و دارایی سبب فتنه ها و سرپوش حوادث ناگوار است.

رسول خدا صلی الله علیه و آله در روایتی می فرماید:

«الربغ في الدنيا تكثر الهم والحزن، والزهد في الدنيا يريح القلب ويبسط»^۳ «تثاق و رغبت به دنیا، اندوه و غم را افزون سازد، و زهد بی امتیاز بدان، جان و تن را آسوده گرداند.»

امام صادق علیه السلام درباره ی کسانی که دل به دنیا می بندند می فرماید:

«من تعلق قلبه بالدنيا تعلق منها بئنان، خسار هم لا يقنى وأمل لا يدرك ورجاء لا ينال»^۴ کسی که دل به دنیا ببندد، به سه چیز دل بسته. اندوهی که زوال ندارد و آرزویی که به دست نیاید و امیدی که بدان نرسد.

و چه بسیار دیده شده افرادی که، به خاطر جمع آوری ثروت، جان

۱. غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۷.

۲. همان.

۳. بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۰.

۴. همان، ص ۹۱.

خود را بر سر این کار گذارده و از آنچه می‌گریخته‌اند، به همان دچار گشته‌اند.

وارستگی امام ع از ظواهر دنیا

عبر از جاذبیت دنیا و نادیده گرفتن زرق‌وبرگ آن، صفتی ستودنی است که پیشوایان دین، بارها به این امر سفارش کرده‌اند. در این‌باره خاطراتی از حضرت امام نقل شده است. از جمله این‌که آیت‌الله یزدی می‌گوید:

یک بار ملاقاتی رای هیأت امنای و هیأت اجرایی مهدیه گرفتم و خدمت امام رفتیم تا گزارش از مجموعه‌ی کارها مهدیه خدمتشان ارائه دهیم. در این گزارش بدین‌مشا، رساندیم وضع ساختمان مهدیه مطلوب نیست و ما علاقه داریم که جدید بنا شود و ساختمان مطلوبی داشته باشد، امام مثل کسی که از حجم کارهای انجام شده تعجب کرده باشد، فرمودند: علت این‌که، این همه کار در آنجا انجام شده این است که، در بین مردم مستضعف تهران واقع شده و وضع بازاری آن وضع عادی و معمولی است. شما به فکر ساختمان و ظواهر بنا شده بدانید این مردم با همین وضع بهتر کار می‌کنند. الآن نمی‌خواهد این کار را بکنید، تا می‌توانید با همین مسأله - یعنی با همین وضع ساده مهدیه - کار بکنید.